

חסלול

אביב במדבר
רגע לפני החום הכבד, זה הזמן לגלות את הערבה שרי מקובר-בליקוב | עמ' 4

חוף טוב
האנשים המיוחדים שפוגשים על שפת הים באשקלון יונתן בלום | עמ' 10

קפה וזיכרון בטריאסטה

ביקור מרגש בעיר האיטלקית-אוסטרית בעקבות הקהילה היהודית שהייתה שם והושמדה
דלית קצנלנבוגן | עמ' 6

פיאצה אוניטה ד'איטליה

מחנה הריכוז וההשמדה ריזירה די סן סאבה

קפה סן מרקו

הקהילה היהודית גדלה והתעשרה; רבים מהארמונות היפים במרכז העיר היו שייכים בעבר למשפחות יהודיות. בעקבות עליית דם שהתרחשה בקורפו, הגיעו לטריאסטה בסוף המאה ה-19 כאלף יהודים שהתאחדו עם קרוֹ ביהם שעסקו במסחר באתרוגים.

מזח אודצ'ה ופיאצה אוניטה ד'איטליה

אל מזח אודצ'ה, הנכנס כ-246 מטרים אל תוך הים, מומלץ להגיע לפני השקיעה ולצפות ממנו בשמש הנעלמת. המזח הוקם במאה ה-18, אך נקרא על שם המשחתת האיטלקית שעגנה בו ב-3 בנובמבר 1918 וסימלה את איחוד טריאסטה עם איטליה לאחר מאות שנים של שלטון אוסטרי. האיחוד לא היטיב עם העיר, שעברה תקופה של משבר כלכלי והידרדרות. הליכה מהמזח מובילה אל פיאצה אוניטה ד'איטליה, הכיכר הגדולה הנפתחת אל הים, הנחשבת ל"סלון" של העיר. את הכיכר מקיפים ארמונות מרהיבים המעידים על עושרה וחוסנה הכלכלי של טריאסטה בתקופת הזוהר שלה, סוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20, רגע לפני השינויים שביאו עימם האיטלקים. בין שתי מלחמות העולם עוברים בנמל של טריאסטה מיליוני מהגרים, בהם יהודים רבים, בדרכם לאמריקה, אוסטריה ופולשתינה א". במקביל צומח באיטליה השלטון הפאשיסטי, שהיה בתחילתו ביתם הפוליטי של יהודים רבים. בקרבת המזרקה שבכיכר מנצ'יה לוח זיכרון את הגעת מוסוליני לעיר ב-18 בספטמבר 1938. על בימה שנבנתה מול בית העירייה הוא הכריז על החלת חוקי הגזע הפאשיסטיים על יהודי איטליה. למוסוליני היה חשוב לשאת את נאומו כאן: ברומא נתפסה טריאסטה כעיר הכי "יהודית" באיטליה, לא מבחינה מספרית – ברומא ובמילאנו היו יותר יהודים – אלא מבחינת השתלבותם בכלכלה ובפוליטיקה. חוקי הגזע אסרו על נישואים בין איטלים ליהודים, נאסרה העסקת יהודים בחברות ממשלתיות ופרטיות בעלות אופי ציבורי כמו בנקים וחברות ביטוח, נאסרה כניסת יהודים לאיטליה, נשללה האזרחות האיטלקית שני תנה ליהודים שהגיעו אליה אחרי 1919, יהודים לא יכלו להשתייך לארגון עובדים ולשמש כרופאים, עורכי דין ועיתונאים. נאסר עליהם ללמוד בבתי הספר הממלכתיים ובאוניברסיטאות, ועל מורים ופרופסורים ללמד במוסדות חינוך. הקהילה התארגנה בבית הספר היהודי, שם לימדו במשך חמש שנים (1938-1943) טובי המורים שפוטר מהמוסדות הממשלתיים. יהודי טריאסטה מבינים שצריך לברוח, ומי שיכול ברח. לא כולם רצו לברוח והמשיכו להרגיש פטרויטים איטלקים: חלק חשבו שמספיק לעזוב את הקהילה, חלק

שטריאסטה הייתה חלק ממנו, נשלחו ישירות לאושוויץ: 70 משלוחים יצאו מתחנת הרכבת המרכזית של טריאסטה מדצמבר 1943 ועד פברואר 1945. בניגוד למחנה הריכוז בבולצאנו, בריזירה די סן סאבה נותרו מעט מאוד מסמכים, ושאלות רבות עדיין פתוחות, כמו מספרם המדויק של הקורבנות. בתהליך המשפט הפומבי שהתקיים בשנת 1976, דובר על לא פחות מ-2,000 איש שנרצחו במחנה. בדרכי חזרה למרכז העיר, מתערבבות המחשבות עם רוחות העבר ועם רוח הבורה המקפואה.

רות כאן מדי יום מעורר סוג של תקווה. באתר, שהוכרז בשנת 1965 כאתר הנצחה לאומי, מבקרים מדי שנה כ-100 אלף איש ומתקיימות בו תערוכות, הרצאות, אירועי זיכרון וכנסים. בתוך מפעל לעיבוד אורז שהוקם ב-1913 והפך בהמשך למחנה צבאי, פעל מחנה הריכוז היחיד באיטליה שהיה בו כבשן, ושתפקד כמחנה השמדה. האסירים היו ברובם חברי המחנות האנטי-פאשיסטיים – פרטיזנים איטלקים, סלובנים וקרוואטים, בני ערובה, אזרחים שנצטוו בחשך לשיתוף פעולה עם הפרטיזנים, ויהודים. האסירים הועסקו בעבודות כמו חיפוי העץ למשרפה, מיון בגדי הקורבנות, מיון חפצי הערך שנשדדו מיהודים והובאו למחנה. עשרות יהודים נרצחו במחנה, אם כי רוב הנספים היהודים מאזור החוף האדריאטי,

נישאו בנישואי תערובת ואחרים אמרו שהם כבר מבוגרים מכדי לעזוב. הנאצים כובשים את צפון איטליה בספטמבר 1943, וביום כיפור נערכת בעיר האקצ' ציה הראשונה. כאלף מיהודי העיר נשלחו להשמדה. רבים התחבאו אצל משפחות נוצריות בעיירות ובכפרי הסביבה, חלקם חזרו לעיר בתום המלחמה. כיום רשומים בקהילה היהודית כ-510 איש בלבד.

מחנה הריכוז וההשמדה ריזירה די סן סאבה

הביקור במחנה הריכוז וההשמדה ריזירה די סן סאבה, השוכן בפאתי טריאסטה, מטלטל ומכאיב, אך מראה קבוצות התלמידים המבקרים

תודה לליבו וזיארי, ד"ר מאוריצי לורבר ולואיגיה דל מורו על עזרתם בהכנת הכתבה. למידע נוסף על טיולים באיטליה: www.vivaitalia.co.il

מגלים עולם

פרסום מודעה במדור זה: 03-6929279

טיולים מאורגנים • טיולי משפחות • מסלולים לנוסע העצמאי • טיולים גיאוגרפיים

טיולי מילניום		פותחים את הקיץ עם טיולי מילניום - 10 תשלומים שווים ללא ריבית				טיולי מילניום					
<p>הרי הרוקים ומערב קנדה ושיט מפואר וגיאוגרפי באלסקה באונייה Coral/Royal של חברת Princess</p> <p>בלעדי במילניום שייט לצפייה בלווייתנים מול 3 סוויטות פנסיון מלא במהלך השיט</p> <p>18 ימים 8/6 מובטח, 16/7 מובטח, 30/7, 13/8, 19 ימים 8/8, 30/5</p>	<p>שיט בלטינית באונייה Regal Princess</p> <p>כולל ביקורים ב: גרמניה, אסטוניה, רוסיה, פינלנד, שבדיה, דנמרק ונורבגיה</p> <p>14 ימים פנסיון מלא במהלך השיט</p> <p>19/5</p>	<p>שיט באונייה Divina של חברת MSC</p> <p>כולל ביקורים ב-3 מדינות: באיליה, ספרד וצרפת כולל גואנה, צ'יווטוקיה, פלורנו, קליארי, פלמה, ולנסיה ומרסיי</p> <p>9 ימים אפשרות לחדרי משפחות</p> <p>26/7</p>	<p>שיט מאורגן לפיזורים הנורגים באינה Costa Favolosa</p> <p>כולל 2 לילות בקופנהגן, ביקורים ב: הלסילט, ברנן, סטוונגר, גוטנברג, גרמניה</p> <p>11 ימים פנסיון מלא במהלך השיט</p> <p>15/8, 8/8, 18/7</p>	<p>נורבגיה ארץ הפיורדים</p> <p>8 ימים א. בוקר +2 ארוחות</p> <p>21/8, 14/8, 7/8, 24/7, 10/7, 3/7</p>	<p>דרום מערב צרפת</p> <p>8 ימים א. בוקר</p> <p>4/6 מקומות אחרונים</p>	<p>לונדון המופלאה</p> <p>6 ימים א. בוקר</p> <p>21/7, 3/7, 5/6 מובטח, 24/5, 18/7, 3/7, 20/8, 12/8, 3/7</p>	<p>סין הקלאסית</p> <p>12 ימים א. בוקר +7 ארוחות</p> <p>21/7, 24/7, 23/6, 9/6, 26/5, 19/5, 16/10, 7/8 מובטח, 14/8, 10/10, 7/8 מובטח</p>	<p>ארה"ב מחוף לחוף כולל ביקור ב-6 פארקי טבע</p> <p>22 ימים א. בוקר</p> <p>22/7, 17/6, 27/5 מקומות אחרונים, 27/5, 22/7, 17/6, 27/5, 25/9, 5/8</p>	<p>ארה"ב בתקופת השלכת כולל ביקור באגם שמפליין</p> <p>12 ימים א. בוקר</p> <p>10/10 מובטח</p>	<p>קנדה וארה"ב החוף המזרחי</p> <p>מלא ביקור בוטיקים, טולדו, צ'יאווטוקיה, פלורנו, קליארי, פלמה, ולנסיה ומרסיי</p> <p>11 ימים א. בוקר</p> <p>24/5, 28/6, 26/7, 16/8, 10/10</p>	<p>דרום ארה"ב טייל מוזיקה</p> <p>מניו אמפריס לשיקגו עם מופעים ונאשוויל</p> <p>13 ימים א. בוקר</p> <p>11/10, 25/9, 28/5</p>

טיולים לרומניה בסגנון שונה רח' לוינסקי 108, מתחם התחנה המרכזית החדשה, ת"א טל': 03-6200687 | www.adrian.co.il חפשו אותנו גם בפייסבוק ב- אדריאן מ.

מומחים לאתרי ספא ברומניה החל מ- יציאות: 3/6, 10/6, 17/6, 24/6 \$ 849

טיול חלומי לקרפטים וטרנסילוניה 7 ימים מלאים, חצי פנסיון